

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΑΙ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΜΕ ΔΟΣΕΙΣ

Μέσον κοινωνικῆς ἀνόδου

*Υπὸ τοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΔΡΑΚΟΥ

Προεδρου τοῦ Συνδέσμου Ἑλλήνων Βιομηχάνων

Εἰς ὅλας τὰς χώρας σήμερα, ἀνεξαρτήτως καθεστῶτος, οἱ λαοὶ ἀγωνίζονται νὰ κατακτήσουν ἔνα καλλίτερον ἐπίπεδον διαβιώσεως. Ἡ ἐπιδίωξις αὐτή, ποὺ συνεπάγεται μίαν εύρυτέραν κατανομὴν τῶν ἀγαθῶν, δὲν ὑπαγορεύεται μόνον ἀπὸ λόγους κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Καθίσταται ἐπιτάκτικὴ καὶ δι’ ἓνα ἀκόμη, βασικώτερον ἵσως, λόγον: Τὴν ἀνάγκην διευρύνσεως τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς διαθέσεως τῶν παραγομένων προϊόντων, ποὺ προσφέρονται ἀφθονώτερα, ἐνόσω ἡ βιομηχανικὴ στάθμη μιᾶς χώρας βελτιύται.

Ἡ ἀνάγκη αὐτὴ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν μαζῶν, παραλλήλως πρὸς τὴν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν, ἀποτελεῖ ἔνα φαινόμενον τοῦ συγχρόνου καπιταλισμοῦ, ποὺ θὰ ἥτο ἀδιανόητον διὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς βιομηχανικῆς ἐπαναστάσεως. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὁ κεφαλαιοκρατισμός, ποὺ ἐστηρίζετο εἰς τὴν βιομηχανικὴν μονοκρατορίαν, εἶχε ἀπεριόριστα περιθώρια διαθέσεως τῶν προϊόντων του. Ὁλόκληρος ὁ κόσμος ἀπετέλει δι’ αὐτὸν μίαν δημιουργουμένην ἀγοράν, εἰς τὴν ὅποιαν τὰ περιζήτητα τότε βιομηχανικὰ προϊόντα, διετίθεντο εἰς τὰς προνομιούχους τάξεις. Ἡτο πολὺ φυσικόν, οἱ οἰκονομικοὶ ἥγεται τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, νὰ μὴν ἐνδιαφέρωνται διόλου διὰ τὸ λαϊκὸν βιοτικὸν ἐπίπεδον. Τὸ ἀγοραστικὸν κοινὸν ἔχετείνετο μεταξὺ τῶν εὐπόρων τάξεων ὅλων τῶν χωρῶν, εἰς τὰς ὅποιας ἔφθανε κυρίαρχον καὶ κατακτητικὸν τὸ βιομηχανικὸν προϊόν, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου, ἔχετείνετο ἡ λαϊκὴ ἀθλιότης μὲ τοὺς βιοτέχνας ποὺ ἔξωντωνεν ἡ μηχανικὴ παραγωγὴ καὶ τοὺς καθίστατα προλεταρίους «ποὺ δὲν εἶχαν ἄλλο μέσον βιοπορισμοῦ ἀπὸ τὴν μίσθωσιν τῆς ἐργατικῆς των δυνάμεως».

Ἡ ἐποχὴ αὐτή, ποὺ ἔδωσε εἰς τὸν Μάρκο καὶ εἰς τὸν "Ἐνγκελς τὰ στοιχεῖα τῆς δριμείας κριτικῆς τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ καθεστῶτος, ἔχει τώρα ἀνεπιστρεπτέον περάσει.

Ο κεφαλαιοκρατισμός, ὅχι μόνον δὲν ἥκολούθησε «τὴν διαλεκτικὴν τῆς αὐτοκαταστροφῆς του», ποὺ προέβλεπεν δὲν Μάρκο λόγω τῆς δημιουργίας τοῦ προλεταριάτου, ἀλλὰ κατώρθωσε, χάρις εἰς μίαν ἰλιγγιώδη τεχνικὴν ἀνάπτυ-

ξιν, τὴν δόποίαν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ προβλέψουν οἱ θεωρητικοὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, νὰ αὐξήσῃ τὸν ὅγκον τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, ἐπιτυγχάνοντας ταυτοχρόνως ὅλοὲν καὶ μεγαλυτέραν μείωσιν τοῦ κόστους των. "Ετσι σήμερα, ἡ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις ἐπιβάλλει εἰς τὸ κεφαλαιοκρατικὸν σύστημα ἔνα καθῆκον, ποὺ θὰ ἔθεωρεῖτο ἄλλοτε ἐντελῶς ἀντιφατικόν: Νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν βελτίωσιν τοῦ λαϊκοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, ὅχι διὰ λόγους κοινωνικῆς δικαιοσύνης ἀλλὰ διὰ νὰ αὐξήσῃ τοὺς ἀγοραστὰς τῶν παραγομένων βιομηχανικῶν ἀγαθῶν.

"Η ἔξελιξις αὐτὴ δὲν συνετελέσθη, βέβαια, μὲ τὸν σχηματικὸν τρόπον ποὺ ἔξεθέσαμεν ἀνωτέρω:

"Ηδη ὁ πολὺς Κάρλ Κάουτσκυ, στοχαστικὸς θεωρητικὸς τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας; προέβλεπεν δτὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς βιομηχανοποιήσεως εἰς δλας τὰς χώρας θὰ ἔδημοιούργει ἔνα ἀδιαχώρητον προϊόντων, ποὺ θὰ ἡνάγκαζεν τὰ κεφαλαιοκρατικὰ κράτη νὰ προσβλέψουν εἰς τὴν ὀγοράν των διὰ τὴν δημιουργίαν καταναλωτῶν.«'Ἐπειδή», ἔγραφε, ἡ «βιομηχανία δὲν κατασκεύαζει μόνον προϊόντα ἀλλὰ καὶ μηχανὰς ποὺ κατασκεύαζουν προϊόντα, ἡ ἐκβιομηχάνισις ἐπεκτείνεται ταχέως εἰς δλας τὰς χώρας διὰ νὰ δημιουργήσῃ μίαν ἀσφυκτικὴν κρίσιν ὑπερπαραγωγῆς: Καὶ τότε ὁ καπιταλισμὸς θὰ εὔρεθῇ πρὸ τῆς ιδίας του ἀδυναμίας: Νὰ μὴν ἡμπορῷ νὰ διαθέσῃ τὰ προϊόντα του εἰς τοὺς ἐργαζομένους, τοὺς ὅποίους ἥγαγεν εἰς τὴν ἀδυναμίαν νὰ είναι καταναλωταί».

Αἱ προβλέψεις αὐταὶ ἔγιναν χωρὶς τὸν ὑπολογισμὸν δύο παραγόντων, ποὺ ἔβοήθησαν τὸ σημερινὸν καθεστώς νὰ παρακάμψῃ τὸν κίνδυνον τῆς «αὐτοκαταστροφῆς» του: τὴν τεχνικὴν ἔξελιξιν, κατὰ πρῶτον λόγον, ποὺ κατέστησε δυνατὴν τὴν ἀφθονον καὶ ὅλοὲν εὐθηνοτέραν παραγωγὴν ἀγαθῶν καὶ τὴν προελθοῦσαν ἐξ αὐτῆς ἀνάγκην μιᾶς οἰκονομικῆς ἀνακατατάξεως καὶ μιᾶς δικαιοτέρας κατανομῆς τῶν ἀγαθῶν.

"Η ἀπρόβλεπτος ἔξελιξις τοῦ σημερινοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος, εἴναι ἀκριβῶς αὐτή: «Οτι διὰ νὰ στηρίξῃ μία χώρα τὴν οἰκονομίαν της ἔχει σήμερον ἀνάγκην νὰ βελτιώσῃ τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τῶν πολιτῶν της καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ καταναλωτάς. «Η εὐημερία τῶν δλίγων δὲν είναι πλέον ἀρκετή. Πρέπει νὰ εύημεροῦν ὅλοι, διὰ νὰ συμπληρώνεται ὁ δημιουργικὸς κύκλος τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου.

Αὐτὴ ἡ ἀλήθεια, ποὺ ἔγινε συνείδησις εἰς δλους, ὡδήγησε καὶ εἰς τὴν ἐπινόησιν διαφόρων συστημάτων, ποὺ τείνουν νὰ διευκολύνουν τὸ ἄτομον εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς προσωπικῆς του εὐημερίας. «Ἐνα ἀπὸ τὰ συστήματα αὐτὰ είναι ἡ εὐχέρεια τοῦ ἀτόμου νὰ προεξοφλῇ μελλοντικὰ εἰσοδήματα διὰ νὰ ἀποκτήσῃ σήμερα τὰ ἀγαθὰ ποὺ ἐπιθυμεῖ.

"Αναφέρομαι εἰς τὸ σύστημα τῶν δόσεων, ποὺ καθιστᾷ προσιτὰ εἰς τὸ εύρυ κοινόν, ἀγαθά, τὰ ὅποια ἄλλως δὲν θὰ ἡμποροῦσε νὰ ἀποκτήσῃ. Τὸ σύστημα τῶν δόσεων, ποὺ δὲ Κένυες τὸ ἔθεωρει ἥδη ὡς «μίαν λαμπράν ἀσκησιν ἀποταμιεύσεως» ἐπιτρέπει τὴν διάθεσιν ἐνὸς ἀπιστεύτου ὅγκου ἀγαθῶν καὶ

ἀποτελεῖ «μίαν κοινωνικήν ύποκίνησιν βελτιώσεως τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου», ποὺ ἔχει ἀμεσον ἀντίκυπον εἰς τὴν ἔθνικὴν παραγωγικότητα. Περισσότερον ρεαλιστάτι, οἱ Ἀμερικανοί, ποὺ καθιέρωσαν πρῶτοι τὸ σύστημα, δὲν παύουν νὰ ἐπαναλαμβάνουν τὸ εύφυολόγημα τοῦ Τζώρτζ Μάϊκς, ποὺ ἀποτελεῖ μολαταῦτα τὴν συμπύκνωσιν μακρᾶς πείρας.

«'Αγοράζοντας μὲ δόσεις ἀποκτᾶς ὥραια πράγματα. 'Αποκτῶντας ὥραια πράγματα ἐργάζεσαι διπλᾶ διὰ νὰ ἔξιφολήσῃς. 'Εργαζόμενος διπλᾶ ἀποκτᾶς ἄλλα ὥραια πράγματα».

‘Η ἀνεκδοτολογικὴ αὐτὴ ἐπιχειρηματολογία, ποὺ ἀποτελεῖ εὔστοχον ἀπάντησιν εἰς τὰς ἀντιρρήσεις τῶν οἰκονομολόγων, ἀποκαλύπτει τὸν ρόλον, ποὺ παίζει τὸ σύστημα τῶν δόσεων, ὅχι μόνον εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ παραγωγικοῦ κύκλου.

Χαρακτηριστικῶς ἡμπορεῖ νὰ ἀναφερθῇ ὅτι τὸ σύνολον τῶν ὀφειλομένων δόσεων εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας κατὰ τὸ ἔτος 1961 ἔξ ἀγορᾶς κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν καὶ ἀκόμη ἀγαθῶν καταναλώσεως, ἀνέρχεται εἰς 590 δισεκατομμύρια δολλάρια, ὑπερβαίνει δηλαδὴ αἰσθητῶς τὸ ἔθνικὸν εἰσόδημα ἐνὸς ἔτους καὶ μορτυρεῖ ὅτι ὁ ἀμερικανικὸς λαὸς ἔχει κατ' οὐσίαν προεξοφλήσει τὸ εἰσόδημα τοῦ ἐπομένου καὶ μέρος τοῦ μεθεπομένου ἔτους, πειθόμενος νὰ προμηθευθῇ ἀγαθά, ποὺ ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν του μία ἀνθοῦσα βιομηχανικὴ παραγωγή.

Βεβαίως, οἱ κ.κ. οἰκονομολόγοι διατυπώνουν ἐν προκειμένῳ ὀντησυχίας. 'Αποφαίνονται ὅτι ὁ ὑπερδανεισμὸς αὐτὸς ἐνέχει ἵσως κινδύνους μελλοντικοῦ πληθωρισμοῦ καὶ ὅτι αὐτὴ «ἡ μαστίγωσις τῆς καταναλώσεως» ἡμπορεῖ νὰ δόδηγήσῃ εἰς ἕνα πιστοδοτικὸν κράχ, ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἐπροφήτευαν ὅλλοτε διὰ τὴν καπιταλιστικὴν οἰκονομίαν οἱ θεωρητικοὶ τοῦ μαρξισμοῦ.

Μολαταῦτα, οἱ κίνδυνοι αὐτοὶ, ἀν ὑπάρχουν, δὲν ἀντισταθμίζουν, βεβαίως, τὰ κέρδη ποὺ προσπορίζεται ἡ οἰκονομία ἀπὸ αὐτὴν τὴν εὐρεῖαν κατανομὴν τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων, ποὺ συμβαδίζει μὲ τὴν αὔξησιν τῆς ἔθνικῆς παραγωγῆς μονίμων ἀγαθῶν καὶ τὸν ἀντίστοιχον περιορισμὸν τῶν εἰσαγωγῶν, ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἄνοδον τῆς ἐκπολιτιστικῆς στάθμης τοῦ λαοῦ, τὴν δημοκρατικὴν ἀπολαυὴν τῶν ἀγαθῶν ποὺ ἐδημιούργησεν ἡ τεχνικὴ πρόοδος.

Δὲν εἶναι ὅλλωστε τυχαῖον, τὸ ὅτι τὸ σύστημα τῶν δόσεων, τὸ ὅποιον ὑπῆρξεν ὁ στόχος τῶν εἰρωνειῶν τῶν ἔκειθεν τοῦ παραπετάσματος θεωρητικῶν, ἥλθαν τώρα νὰ υἱοθετήσουν αἱ ἀνατολικαὶ χῶραι. Εἶναι χαρακτηριστικοὶ οἱ πλήρεις καυχησιολογιῶν λόγοι, ποὺ ἡκούσθησαν εἰς τὸ 22ον συνέδριον τοῦ K.K. τῆς Σοβιετικῆς 'Ενώσεως διὰ τὴν δυνατότητα τοῦ σοβιετικοῦ πολίτου «νὰ ἀποκτᾶ τώρα τὸ κάθε τι μὲ δόσεις» (λόγος τοῦ Μπρέζνιεφ) καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν, ποὺ προεκάλεσεν ἡ καθιέρωσις τοῦ ἀστικωτάτου αὐτοῦ συστήματος πωλήσεων εἰς ὅλα τὰ μεγάλα κρατικὰ καταστήματα τῆς Μόσχας μὲ ἐπικεφαλῆς τὸ «ύπερκατάστημα» Γκούμ.

‘Η σημασία τῆς μιμήσεως αὐτῆς, καὶ τῆς υἱοθετήσεως ἀπὸ τὰς «διευθυ-

νομένας σοσιαλιστικάς οίκονομίας» τοῦ συστήματος τῶν δόσεων, θὰ πρέπει ἀσφαλῶς νὰ ἐμβάλῃ εἰς σκέψεις τοὺς οίκονομολόγους μας.

Καὶ θὰ πρέπει νὰ τοὺς παρακινήσῃ νὰ συμβουλευθοῦν μερικάς στατιστικάς, ποὺ καταδεικνύουν ὅτι χιλιάδες ἀνθρώπων κατώρθωσαν νὰ ἀποκτήσουν, χάρις εἰς τὸ σύστημα τῶν δόσεων, ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ, τὰ δόπια οὐδέποτε θὰ διενοοῦντο νὰ ἀγοράσουν μετρητοῖς.

Ίδοù μερικοὶ εὔγλωττοι ἀριθμοί :

X ᾧ ρ α 1

% οίκογενειῶν ποὺ κατέχουν :

	Συσκευὴ Τηλεορ.	Πληντ. ρούχων	Ηλεκτρ. ψυγείον	Αύτοκι- νητον
Η.Π.Α.	89,1	93,1	98	59
Μ. Βρετανία	75	37,5	19,7	28
Δυτ. Γερμανία	21	25	32	26
Γαλλία	13,1	24,4	25,8	30,2

(οἱ ἀριθμοὶ ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸ περιοδικὸν «Vendre», τεῦχος No 382, Δεκ. 1961)

Ἐὰν προσφύγωμεν τώρα καὶ εἰς μερικούς ἴδικούς μας ἀριθμούς, θὰ ἰδοῦμε, ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὸν τόπον μας, χάρις εἰς τὸ σύστημα τῶν πωλήσεων μὲ δόσεις, 1.200.000 ραδιόφωνα, 45.000 αὐτοκίνητα, 140.000 ἡλεκτρικὰ ψυγεῖα κ.λ.π. Βεβαίως, τὰ ἔλληνικὰ ποσοστὰ κατὰ οίκογενειαν, εἶναι πολὺ χαμηλά, ἐὰν συγκριθοῦν μὲ τὰ ποσοστὰ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος. 'Αλλ' ἀκριβῶς τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἐπιβάλλει τὴν ἔτι περαιτέρω ἐνθάρρυνσιν τῆς καταναλώσεως, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀγορᾶς ἀγαθῶν τοῦ πολιτισμοῦ, «ἀντὶ τῆς ἀλογίστου σπατάλης τοῦ εἰσοδήματος, ἢ τῆς στείρας καὶ στασίμου ἀποθησαυρίσεως». Ἐπιβάλλει ἐπίσης ἄκρων προσοχὴν εἰς τὰς ἐκδηλουμένας τελευταίως τάσεις παρεμβάσεως εἰς τὸ σύστημα τῶν δόσεων.

Ἐργον τῶν οίκονομολόγων μας εἶναι νὰ συμβιβάσουν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ συστήματος τῶν δόσεων, μὲ τὰ προκύπτοντα νομισματικὰ προβλήματα. Τὸ ἀμερικανικὸν παράδειγμα μᾶς ἀποδεικνύει ὅτι τοῦτο εἶναι δυνατόν. Ἐκεῖνο ποὺ δὲν εἶναι δυνατόν, εἶναι νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἀρχή, ποὺ ἐπιδιώκει νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ἄπομονον νὰ διαθέτῃ μὲ ἀπόλυτον ἐλευθερίαν τὸ εἰσόδημά του, δικαίωμα ποὺ ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς βάσεις τῆς Δημοκρατίας. Θὰ ἥτο παράλογον, τὴν στιγμήν, ποὺ καὶ αὐταὶ αἱ ἀνατολικαὶ χῶραι, υἱοθέτησαν τὰς δόσεις ὡς ἔνα μέσα ἀνόδου τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, νὰ ἀφαιρέσουν αἱ δυτικαὶ χῶραι ἀπὸ τὸν πολίτας των τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκτήσουν τὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ ἔστω καὶ μὲ προεξόφλησιν μελλοντικῶν των εἰσοδημάτων.

Διότι ἡ ἀπόκτησις αὐτὴ ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς κατακτήσεις τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Καὶ ἂς τὸ ἔχουν ὑπ' ὅψιν των οἱ κ.κ. οίκονομολόγοι.